

معارف قرآن ۶

قرآن شناسی

جلد دوم

آیت الله محمدتقی مصباح یزدی

تحقیق و نگارش:

غلامعلی عزیزی کیا

انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

مصباح‌یزدی، محمدتقی، ۱۳۱۲ -

- قرآن‌شناسی / محمدتقی مصباح‌یزدی؛ تحقیق و نگارش: غلامعلی عزیزی‌کیا. - قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته، ۱۳۹۱.
ج. (انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته؛ ۴۳۲: علوم قرآنی؛ ۲۵).
این کتاب بخش ششم معارف قرآن از سلسله درس‌های آیت‌الله محمدتقی مصباح‌یزدی است.
کتابنامه به صورت زیر نویس؛ هم‌چنین ۳۳۹ - ۳۴۳.
۱. قرآن - بررسی و شناخت. ۲. قرآن - تحریف. ۳. قرآن. ۴. قرآن - اعجاز. الف. عزیزی‌کیا، غلامعلی، گردآورنده.
ب. مرکز انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته. ج. عنوان.

شماره ردیف ۳۳۴
شماره موضوعی علوم قرآنی - ۳۵
۱۳۸۶-۵۵

www.ketab.ir

■ معارف قرآن (۶): قرآن‌شناسی جلد دوم

● مؤلف: آیت‌الله محمدتقی مصباح‌یزدی

● تحقیق و نگارش: غلامعلی عزیزی‌کیا

● ناشر: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه

● چاپ: نگارش

● نوبت و تاریخ چاپ: ششم، تابستان ۱۳۹۴

● شمارگان: ۲۰۰۰

۳۵۰۰۰

تومان

● دفتر مرکزی: قم، خیابان شهدا، کوی ممتاز، پلاک ۳۸
تلفن و شماره: ۰۲۵-۳۷۷۴۲۳۲۶

● شعبه مؤسسه امام خمینی (ره): قم، بلوار امین، بلوار جمهوری اسلامی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۱۳۶۲۹

● آفتاب پنهان: ۰۹۱۹۲۵۱۱۰۳۶

فهرست مطالب

۱۷..... مقدمه معاونت پژوهش

درس اول: اهداف قرآن / ۲۱

۲۳..... اهداف قرآن

۲۳..... (ا) اهداف قرآن در بُعد بینش

۲۳..... ۱. غفلت زدایی

۲۴..... ۲. یادآوری فراموش شده‌ها

۲۶..... ۳. ارائه بینش‌های صحیح و ضروری

۲۶..... ۴. ارائه ادله روشن بر بینش‌های صحیح و ضروری

۲۷..... ۵. تبیین حق از باطل

۲۸..... ۶. تدبیر در آیات قرآن

۲۹..... ۷. تفکر

۲۹..... ۸. خردورزی

۳۰..... ۹. آگاهی از یگانگی خدا

۳۱..... (ب) اهداف قرآن در بُعد گرایش

۳۱..... ۱. پند دادن

۳۲..... ۲. انذار و تبشیر

۳۴..... ۳. شفا بخشی

۳۵..... ۴. هدایت و پند پذیری

۳۶..... ۵. تقوا

۳۸..... (ج) اهداف قرآن در بُعد عمل

۳۸..... ۱. شکرگزاری

- ۲۸..... ۲. داوری به حق در مسائل مورد اختلاف
- ۳۹..... ۳. تثبیت مؤمنان
- ۴۰..... ۴. برپایی جامعه عادلانه
- ۴۰..... ۵. حاکمیت قوانین خدا
- ۴۱..... ۶. چیرگی دین حق بر همه ادیان
- ۴۱..... ۷. بیرون بردن مردم از تاریکی ها به سوی نور
- ۴۲..... ۸. هدایت به راه های امن و صراط مستقیم
- ۴۲..... ۹. ورود به رحمت ویژه الاهی و هدایت به ذات او
- ۴۳..... یادآوری
- ۴۵..... چکیده
- ۴۶..... پرسش
- ۴۶..... برای مطالعه بیشتر

درس دوم: امکان فهم و بهره‌مندی از قرآن / ۴۷

- ۴۹..... فهم و تفسیر قرآن
- ۵۱..... الف) دیدگاه‌های قایل به امتناع فهم
- ۵۱..... ۱. دلیل عقلی
- ۵۲..... نقد
- ۵۲..... ۲. ادله قرآنی
- ۵۲..... - انحصار فهم قرآن به معصومان
- ۵۲..... نقد
- ۵۳..... تعلیم قرآن به مردم
- ۵۴..... نقد
- ۵۷..... ۳. ادله روایی
- ۵۷..... - معصومان مخاطبان واقعی قرآن

مقدمه معاونت پژوهش

حقیقت؛ اصیل‌ترین، جاودانه‌ترین و زیباترین راز هستی و نیاز آدمی است که سلسله مؤمنان و عالمان صادق چه جان‌ها که در راه آن نباخته، و جاهلان و باطل پرستان چه توطئه‌ها و ترفندها که برای محو و مسخ آن نساخته‌اند. چه تلخ‌واقعیتی است مظلومیت حقیقت، و چه شیرین حقیقتی است این واقعیت که در مصاف همیشگی حق و باطل، حق سربلند و سرفراز است و باطل از بین رفتنی و نگونسار. این والا و بالانشینی حقیقت، گذشته از سرشت حق، وام‌دار کوشش‌های خالصانه و پایان‌ناپذیر حقیقت‌جویانی است که در عرصه نظر و عمل، کمر همت محکم بسته و از دام و دانه دنیا رسته‌اند، و در این میان، نقش و تأثیر ادیان و پیامبران الهی، و به‌ویژه اسلام و پیامبر اکرم ﷺ و جانشینان برحق و گرامی او ﷺ، برجسته‌ترین است.

دانشمندان نام‌آور شیعه رسالت خطیر و بی‌نظیر خویش را بهره‌گیری از عقل و نقل و غوص در دریای معارف قرآن و برگرفتن گوهر ناب حقیقت از سیره آن پیشوایان و عرضه آن به عالم بشری و دفاع جانانه در برابر هجوم ظلمت پرستان حقیقت‌گریز دانسته و در این راه دیده‌ها سوده و جان‌ها فرسوده‌اند. اکنون در عصر بحران معنویت که دشمنان حقیقت و آدمیت هر لحظه با تولید و انتشار فزون از شمار آثار نوشتاری و دیداری و به‌کارگیری انواع ابزارهای پیشرفته

سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در عرصه‌های گوناگون برای سیطره بر جهان می‌کوشند، رسالت حقیقت‌خواهان و اندیشمندان حوزوی و دانشگاهی، به‌ویژه عالمان دین، بس عظیم‌تر و سخت‌دشوارتر است.

در جهان تشیع، پژوهشگران حوزوی در علوم فلسفی و کلامی، تفسیری و حدیثی، فقهی و اصولی و نظایر آن کارنامه‌درخشانی دارند، و تأملات ایشان بر تارک پژوهش‌های اسلامی می‌درخشد. در زمینه علوم طبیعی و تجربی و فناوری‌های جدید نیز، پژوهشگران ما تلاش‌هایی چشمگیر کرده، گام‌هایی نویدبخش برداشته و به جایگاه درخور خویش در جهان نزدیک شده‌اند، و امید است تا با فعالیت‌های روزافزونشان مقام شایسته خویش را در صحنه علمی بین‌المللی بازیابند؛ ولی در قلمرو پژوهش‌های علوم اجتماعی و انسانی تلاش‌های دانشمندان این مرز و بوم آن‌گونه که شایسته نظام اسلامی است، به بار ننشسته و آنان گاه به ترجمه و اقتباس دیدگاه‌های دیگران بسنده کرده‌اند. در این زمینه کمتر می‌توان رد پای ابتکارات و به‌ویژه خلاقیت‌های برجسته از مبانی اسلامی را یافت و تا رسیدن به منزلت مطلوب راهی طولانی پر مشکل در پیش است؛ از این روی افزون بر استنباط، استخراج، تفسیر و تبیین آموزه‌های دینی و سازماندهی معارف اسلامی، کاوش در مسائل علوم انسانی و اجتماعی از دیدگاه اسلامی و تبیین آنها، از مهم‌ترین اهداف و اولویت‌های مؤسسات علمی به‌ویژه مراکز پژوهشی حوزه‌های علمیه است.

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام در پرتو تأییدات رهبر کبیر انقلاب اسلامی و حمایت‌های بی‌دریغ خلف صالح وی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای «مد ظله العالی» از آغاز تأسیس بر اساس سیاست‌ها و اهداف ترسیم شده از سوی حضرت آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی «دامت برکاته» به امر پژوهش‌های علمی

و دینی اهتمام داشته و در مسیر برآوردن نیازهای فکری و دینی جامعه، به پژوهش‌های بنیادی، راهبردی و کاربردی پرداخته است. معاونت پژوهش مؤسسه برای تحقق این مهم، افزون بر برنامه‌ریزی و هدایت دانش‌پژوهان و پژوهشگران، در زمینه نشر آثار محققان نیز کوشیده و بحمدالله تاکنون آثار ارزنده‌ای را در حد توان خود به جامعه اسلامی تقدیم کرده است.

کتاب پیش روی، سلسله درس‌های استاد فرزانه، حضرت آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی «دامت برکاته» است که با تلاش پژوهشگر ارجمند، جناب حجت‌الاسلام آقای غلامعلی عزیزی کیا در قالب متن درسی تحت اشراف و نظارت جناب حجت‌الاسلام و المسلمین آقای محمود رجبی تدوین و نگارش یافته است. هدف اصلی کتاب، ارائه بخشی از مباحث علوم قرآنی از منظر قرآن برای استفاده در مراکز آموزشی و پژوهشی است. معاونت پژوهش، دوام عمر پربرکت معظم‌له و توفیق روزافزون پژوهشگر محترم این اثر را از خداوند متعال خواستار است.

معاونت پژوهش

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام